

KÄRANDE

Stockholms Lokala Samorganisation av SAC, Box 6507, 113 83 Stockholm

Ombud: Per Sunvisson, John Nordmark och Aili Cherp, Stockholms Lokala Samorganisation, Box 6507, 113 83 Stockholm

SVARANDE

STHLM BIL I SÄTRA AB, 556921-4736, Murmästarvägen 41,
127 35 Skärholmen

Ombud: Daniel Darelli, S&F Nordica Juristhuset AB, Solåsvägen 7 A,
nr 211, 553 03 Jönköping

SAKEN

Förhandlingsvägran

BAKGRUND

Mellan parterna gäller inte kollektivavtal. VH är medlem i Stockholms Lokala Samorganisation av SAC (samorganisationen).

VH anställdes hos STHLM BIL I SÄTRA AB (bolaget) 2023 och utförde arbete hos bolaget under delar av 2023 och 2024. Den 19 juni 2024 sa VH upp sin anställning.

Parterna tvistar i sak om samorganisationen påkallade förhandling hos bolaget enligt 10 § medbestämmandelagen och om bolaget var skyldigt att förhandla med samorganisationen. Parterna är överens om att bolaget

Postadress
Box 2018
103 11 Stockholm

Besöksadress
Stora Nygatan 2 A och B

Telefon
08-617 66 00

kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid
måndag–fredag
09.00–12.00
13.00–15.00

förfogade över mejladressen info@sthlmobil.se och att Murmästarvägen 41 i Skärholmen var bolagets registrerade postadress.

KRAV OCH INSTÄLLNING TILL KRAVET

Samorganisationen har krävt (yrkat) att bolaget ska till samorganisationen betala allmänt skadestånd med 50 000 kr för brott mot 10 § medbestämmandelagen, med ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning (den 9 april 2025) till dess betalning sker.

Bolaget har i första hand krävt att Arbetsdomstolen ska avvisa samorganisationens talan, eftersom parterna inte genomfört tvisteförhandlingar i enlighet med 4 kap. 7 § första stycket arbetstvistlagen. Bolaget har i andra hand motsatt sig (bestritt) samorganisationens krav och bara godtagit (vitsordat) sättet att beräkna ränta som skäligt i och för sig.

Samorganisationen, som gör gällande att Arbetsdomstolen enligt 4 kap. 7 § fjärde stycket arbetstvistlagen är behörig att ta upp tvisten till prövning trots att det inte tvisteförhandlats om det krävda skadeståndet för förhandlingsvägran, har motsatt sig avvisning.

Parterna har krävt ersättning för rättegångskostnader.

Parterna har till stöd för vad de krävt och motsatt sig angett i huvudsak följande.

DE OMSTÄNDIGHETER SOM PARTERNA ANGETT HAR RÄTTSLIG BETYDELSE (GRUNDER FÖR TALAN)

Samorganisationen

Arbetsdomstolen är i enlighet med 4 kap. 7 § fjärde stycket arbetstvistlagen behörig att ta upp tvisten till prövning, eftersom hindret mot tvisteförhandling inte berott på samorganisationen. Enligt fast praxis från Arbetsdomstolen behövs det inte någon tvisteförhandling när tvisten rör skadestånd för förhandlingsvägran.

Samorganisationen påkallade förhandling hos bolaget den 13 december 2024 om VH:s anställning, lön och arbetsmiljö. Förhandlingen påkallades i rätt tid. Samorganisationens talan kan inte anses preskriberad genom en analogi med 64 § medbestämmandelagen.

Vid tidpunkten för påkallandet av förhandling var VH medlem i samorganisationen. Bolaget var därför skyldigt att förhandla med samorganisationen enligt 10 § medbestämmandelagen om VH:s förhållanden och krav.

Bolaget fick den 23 januari 2025 förhandlingsframställan, men medverkade inte till att någon förhandling kom till stånd. Bolaget bröt därmed mot 10 § medbestämmandelagen och ska därför betala allmänt skadestånd till samorganisationen.

Bolaget

Arbetsdomstolen är inte behörig att ta upp tvisten till prövning, eftersom parterna inte har tvisteförhandlat i enlighet med 4 kap. 7 § första stycket arbetstvistlagen. Samorganisationens talan ska därför avvisas.

Samorganisationen påkallade inte förhandling hos bolaget enligt 10 § medbestämmandelagen om VH:s anställning. Under alla förhållanden har bolaget inte fått förhandlingsframställan.

Om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att förhandling påkallades hos bolaget, är samorganisationens talan om skadestånd för förhandlingsvägran preskriberad. Detta eftersom samorganisationen – genom en analogi med 64 § medbestämmandelagen – skulle ha påkallat förhandling hos bolaget inom fyra månader efter det att samorganisationen fick kännedom om omständigheterna kring VH:s anställning. Samorganisationen fick kännedom om dessa omständigheter i juni 2024.

Bolaget var i vart fall inte skyldigt att förhandla med samorganisationen enligt 10 § medbestämmandelagen, eftersom VH inte var medlem i samorganisationen under tiden han var anställd hos bolaget.

Av ovan angivna skäl ska samorganisationens skadeståndskrav avslås.

SAMORGANISATIONENS UTVECKLING AV OMSTÄNDIGHETERNA

VH:s anställning hos bolaget upphörde, efter uppsägningstid, den 2 augusti 2024. VH fick från bolaget varken uppsägningslön, vilken han skulle ha fått den 25 augusti 2024, eller semesterersättning, vilken han skulle ha fått senast den 2 september 2024.

VH blev medlem i samorganisationen i september 2024. Den 30 september 2024 vände sig VH till samorganisationen och informerade om att bolaget brutit mot anställningsavtalet på de nyss angivna sätten. VH beskrev även att det hade funnits en konflikt på arbetsplatsen.

Den 13 december 2024 påkallade samorganisationen förhandling hos bolaget avseende VH:s anställning, lön och arbetsmiljö. Det som skulle

diskuteras vid förhandlingen var bl.a. VH:s uteblivna lön och semesterersättning. Med hänsyn till den information samorganisationen fått från VH den 30 september 2024, påkallades inte förhandlingen mot bättre vetande, vilket bolaget har påstått.

Förhandlingsframställan skickades den 13 och 19 december 2024 till bolagets anvisade mejladress. Den 13 december 2024 skickades förhandlingsframställan också till bolagets registrerade postadress. Eftersom bolaget trots detta inte hördes av, valde samorganisationen att den 10 januari 2025 skicka förhandlingsframställan till bolaget med hjälp av delgivningstjänst.

Bolaget fick förhandlingsframställan den 23 januari 2025, genom att bolagets ena ställföreträdare, DS, tog emot handlingen av en delgivningsman. Bolaget återkom dock inte till samorganisationen och medverkade därför inte till att någon förhandling kom till stånd.

Förhandling enligt 10 § medbestämmandelagen ska enligt 16 § samma lag som huvudregel hållas inom två veckor från att motparten fått del av förhandlingsframställan. Det krävs inte att delgivning av förhandlingsframställan ska ha skett enligt delgivningslagen.

Förhandlingsrätten är en central rättighet enligt medbestämmandelagen. För att göra det möjligt för arbetstagarorganisationerna att få gehör för sina förhandlingskrav, och för att säkerställa att arbetstagar sidan har tillgång till ett effektivt rättsmedel enligt Europadomstolens praxis, bör skadestånd betalas med ett högre belopp än det om 30 000 kr som Arbetsdomstolen i allmänhet utdömer.

BOLAGETS UTVECKLING AV OMSTÄNDIGHETERNA

VH:s sista anställningsdag skulle inledningsvis ha varit den 2 augusti 2024. VH fullgjorde dock inte sin arbetsskyldighet under uppsägningstiden, utan sjukskrev sig. När det upptäcktes att han under sjukskrivningen hade börjat

arbeta med egen verksamhet ansåg bolaget att uppsägningstiden var förverkad. Anställningen upphörde därför med omedelbar verkan den 19 juni 2024.

VH fick del av såväl slutlön som semesterersättning vid löneutbetalningen i juni 2025. Han hade därefter inte rätt till någon ytterligare ersättning från bolaget.

VH var inte medlem i samorganisationen när han arbetade hos bolaget. VH blev inte heller medlem i samorganisationen i september 2024, som samorganisationen har påstått. Det görs dock inte gällande att samorganisationen saknade förhandlingsrätt på grund av att VH inte var medlem vid tidpunkten för förhandlingsframställan.

Om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att samorganisationen påkallade förhandling hos bolaget enligt 10 § medbestämmandelagen, gjordes detta cirka sex månader efter att VH:s anställning hos bolaget hade upphört och trots att VH inte hade något inestående krav mot bolaget. Samorganisationen påkallade därmed förhandling mot bättre vetande.

Bolaget fick inte någon förhandlingsframställan, vare sig per mejl eller brevledes. Bolaget fick inte heller någon förhandlingsframställan den 23 januari 2025. DS befann sig inte på bolagets arbetsplats i Skärholmen vid den tidpunkt då samorganisationen påstår att han delgavs handlingen. Han befann sig på sitt kontor i bolagets anläggning på Värmdö. Arbetsplatsen på Murmästarvägen var stängd för lunch vid den aktuella tidpunkten och öppnade först kl. 13. Bolaget har ingen uppfattning om delgivningsmannen var på arbetsplatsen på Murmästarvägen i Skärholmen den 23 januari 2025.

Det är inte visat i målet att bolaget blivit delgivet förhandlingsframställan. Samorganisationen är inte en myndighet och ska därför enligt 9 § delgivningslagen i första hand vända sig till länsstyrelsen för delgivning. Så har

inte skett här, och det spelar ingen roll att det av samorganisationen anlidade delgivningsföretaget varit auktoriserat.

Om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att bolaget delgivits förhandlingsframställan, ska domstolen pröva hur långt förhandlingsrätten enligt 10 § medbestämmandelagen sträcker sig och i hur stor utsträckning en person ska kunna bli medlem i en arbetstagarorganisation och därigenom få prövat tidigare, kanske preskriberade krav.

Om Arbetsdomstolen kommer fram till att bolaget ska betala skadestånd, ska beloppet i vart fall inte sättas högre än de 30 000 kr som i allmänhet brukar dömas ut för förhandlingsvägran.

UTREDNINGEN

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Båda parter har lagt fram skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Tvisten

Tvisten i målet gäller inledningsvis om kravet ska avvisas på grund av rättegångshinder då någon tvisteförhandling om kravet på skadestånd för förhandlingsvägran inte genomförts innan ansökan om stämning gavs in till Arbetsdomstolen. Om kravet inte avvisas, har Arbetsdomstolen att pröva om bolaget gjort sig skyldigt till förhandlingsvägran.

Får målet prövas utan att parterna har tvisteförhandlat om kravet?

Parterna är överens om att de inte genomfört tvisteförhandlingar om kravet på skadestånd för förhandlingsvägran innan förbundet gav in sin stämningsansökan till Arbetsdomstolen.

Av 4 kap. 7 § arbetstvistlagen framgår att ett krav i Arbetsdomstolen som första domstol inte får prövas förrän förhandling, som kan påkallas enligt medbestämmandelagen eller som anges i kollektivavtal, har skett om tvistefrågan. Av sista stycket i bestämmelsen framgår att kravet dock får prövas utan att förhandling skett, om det funnits hinder mot förhandling som inte berott på den som framställer kravet.

Redan av förarbetena till arbetstvistlagen framgår att "[d]et ligger [...] i sakens natur att förhandling inte behöver ha skett, om målet gäller förhandlingsvägran" (prop. 1974:77 s. 175). Detta har också flera gånger slagits fast i Arbetsdomstolens rättspraxis (t.ex. AD 2008 nr 19).

Eftersom kravet i målet gäller skadestånd för förhandlingsvägran, behövde samorganisationen således inte försöka tvisteförhandla om kravet innan det framställdes i Arbetsdomstolen. Arbetsdomstolen är därför behörig att ta upp målet trots att tvisteförhandling om kravet inte har skett. Bolagets avvisningskrav ska därmed avslås.

Gjorde bolaget sig skyldigt till förhandlingsvägran?

Fick bolaget förhandlingsframställan?

Samorganisationen har gjort gällande att bolaget den 23 januari 2025 fick förhandlingsframställan, genom att den överlämnades till bolagets ställföreträdare DS av en delgivningsman vid bolagets adress på Murmästarvägen 41 i Skärholmen.

Bolaget har invänt att bolaget inte fått någon förhandlingsframställan, och har till stöd för detta angett att DS inte befann sig på Murmästarvägen den 23 januari 2025.

Arbetsdomstolen gör följande överväganden.

Samorganisationen har åberopat en skriftlig underskriven redovisning av det delgivningsuppdrag som lämnats åt det anlitate delgivningsföretaget, Delgivningstjänst FJ AB. Enligt vad som anges i denna handling har delgivning skett på det sätt och vid den plats och tidpunkt som samorganisationen har påstått. Bolaget har inte åberopat någon utredning i denna del.

Arbetsdomstolen godtar, trots bolagets allmänt hållna påstående om att DS inte var på plats vid tillfället utan befann sig på Värmdö, det som anges i redovisningen av delgivningsuppdraget och anser alltså att bolaget fick förhandlingsframställan den 23 januari 2025.

Arbetsdomstolen övergår med detta till att bedöma om bolaget var skyldigt att förhandla – eller, annorlunda uttryckt, om samorganisationen hade rätt till förhandling.

Var bolaget skyldigt att förhandla?

Det förhållandet att VH inte var medlem i samorganisationen under tiden han var anställd hos bolaget saknar, såsom samorganisationen angett, betydelse för samorganisationens förhandlingsrätt enligt 10 § medbestämmandelagen, som gäller även för den som inte är men har varit arbetstagare hos arbetsgivaren. Bolaget har inte gjort gällande att samorganisationen saknade förhandlingsrätt på grund av att VH inte var medlem i samorganisationen vid tidpunkten för förhandlingsframställan. Arbetsdomstolen har alltså att utgå från att han var det och att samorganisationen därmed hade förhandlingsrätt för sin medlem som hade varit arbetstagare hos bolaget.

Arbetsdomstolen godtar vad samorganisationen angett att medlemmen berättade för den och anser att det innebär att samorganisationen inte påkallade förhandlingen mot bättre vetande.

Arbetsdomstolens slutsats är att bolaget var skyldigt att förhandla med samorganisationen med anledning av den förhandlingsframställan bolaget fick den 23 januari 2025. Sammanträde för förhandling skulle därmed enligt

16 § medbestämmandelagen ha hållits senast två veckor därefter, om parterna inte kom överens om annat. Parterna är överens om att bolaget inte vidtog någon åtgärd för att få till stånd en förhandling och att någon förhandling inte har hållits med anledning av förhandlingsframställan. Bolaget bröt därmed mot sin förhandlingsskyldighet.

Enligt 64 § medbestämmandelagen ska en arbetstagarorganisation som vill kräva skadestånd enligt den lagen, eller kollektivavtal, påkalla förhandling inom fyra månader efter det att organisationen fick kännedom om den omständighet som kravet hänför sig till, dock senast inom två år efter det att omständigheten inträffade.

Eftersom bolaget fick del av förhandlingsframställan den 23 januari 2025 och samorganisationen väckte talan i målet den 28 februari 2025, är kravet på skadestånd enligt medbestämmandelagen för förhandlingsvägran uppenbarligen inte preskriberat. Det kan tilläggas att även om samorganisationen velat förhandla om ett medlemskrav som i och för sig var preskriberat, hade bolaget som utgångspunkt ändå förhandlingsskyldighet, men kunde vid förhandlingen invända preskription.

Bolaget ska betala skadestånd

Bolaget bröt mot sin förhandlingsskyldighet enligt 10 § medbestämmandelagen och ska därför betala skadestånd till samorganisationen med stöd av 54 och 55 §§ samma lag. Samorganisationen har krävt 50 000 kr. Arbetsdomstolen finner, trots vad samorganisationen angett om hur förhandlingsvägran försvårar den fackliga verksamheten och om inflationen, skäligt att bestämma skadeståndet till normalbeloppet för förhandlingsvägran, 30 000 kr.

Rättegångskostnader

Bolaget har förlorat och ska därför ersätta samorganisationens rättegångskostnader, i den mån dessa varit skäligen påkallade för att tillvarata samorganisationens rätt i målet.

Samorganisationen har krävt ersättning för ombudsarvode med 120 000 kr, avseende 48 timmars arbete. Bolaget har godtagit timarvode om 2 500 kr samt angett att en skälig tidsåtgång kan anses uppgå till cirka 25 timmar, men har i övrigt överlämnat åt domstolen att bedöma samorganisationens ersättningskrav.

Arbetsdomstolen finner att samorganisationen får anses vara skäligen tillgodosedd med ersättning motsvarande 30 timmars arbete, dvs. 75 000 kr.

DOMSLUT

1. Arbetsdomstolen avslår STHLM BIL I SÄTRA AB:s krav om att Stockholms Lokala Samorganisation av SAC:s talan ska avvisas.
2. STHLM BIL I SÄTRA AB ska betala allmänt skadestånd till Stockholms Lokala Samorganisation av SAC med 30 000 kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 9 april 2025 till dess betalning sker.

3. STHLM BIL I SÄTRA AB ska ersätta Stockholms Lokala Samorganisation av SAC för rättegångskostnader med 75 000 kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Sören Öman, Gunnar Ekbrant och Malin Sjunnebo. Enhälligt.

Rättssekreterare: Pontus Bromander